

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Synodo in Bithynia apud Nicaeam habita, ac de fide quae ibidem edita
erat. Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

SOCRATIS HISTORIAE

Lachrymis & mœrore omnino confici: nec fieri certe potest, ut vitæ cursum de reliquo tranquillè & sedatè tranfigam. Nam quamdiu Dei populus (eum dico, qui communi mecum eiga Deum obsequio fungitur) tam iniqua perniciofaque contentione ab fe mutuo difsidet, quomodo fieri potest, ut ipse deinceps animo tranquillo confiftam. Atque ut incredibilem huius doloris morfum intelligatis, fic accipite. Non ita pridem ad Nicomedenfium ciuitatem aduentans, extemplo iter verfus orientem mature facere conftituebam. Ac me quidem ad vos citato gradu properantem, cum maiorem itineris partem confeciffem, ut iam prope vobifcum effe viderer. Huius rei nuntius in contrariam cogitationem compulit, ne oculis ea videre cogerer, quæ ne auribus quidem tolerare me poffe planè exiftimabam, De reliquo igitur veftra concordia patefacite mihi ad orientem aditum, quem vos veftris difidiis vltro citroque feruentibus interclufiftis: & efficite breui, ut cum vos pariter, tum reliquum vniuerfum populum læticia gæftientem cernam, & omnes vna pro communi omnium concordia, & libertate confentientibus laudis præconiis debitas gratias Deo Opt. Max. agamus.

De Synodo in Bithynia apud Nicaam habita, ac de fide qua ibidem edita erat.

CAPVT V.

Quamquam Imperatoris epiftola ad res cum admirationis, tum fapientiaè plenas eos adhortata eft: tamen difcordiaè malum adeo fe firmauerat, ut nec Imperatoris follicitudine, nec authoritate illius, qui literas attulerat, vlla ex parte frangi, reprimiq; poffet. Nam præterquam quod literaè Imperatoris, neque Alexandri, neque Arij animum mitigare ac mollire poterant, in ipfo populo præterea ingens contentio & tumultus erat: quem quidem alia diffidij lues in certa folum loca euagata anteccefferat: quæ fane tranquillum Ecclefiarum ftatum magnopere perturbauit: diffenfio videlicet de tempore fefti pafchatis celebrandi exorta. Quæ per orientis partes folummodo peruadebat, dum alij ibi feftum illud more Iudæorum celebrandum effe

cont en-

contendebant: alij autem Christianorum vbiq; per orbem
 terrarum diffusorum consuetudinem in ea re prorsus imi-
 tandam censebant. Et dum ita de festo digladiantur, licet
 communionem inter ipsos vti minime recusarent, festum ta-
 men acerba animorum dissensione peragunt. Cum igitur
 Imperator videret his duabus contentione tempestatibus
 ecclesiam vehementer iactari, generale concilium conuo-
 cat: atque episcopos vndiq; per literas accersit, vt Nicæam
 urbem Bithiniæ se conferant. Itaque permulti certe epis-
 copi, ex multis prouincijs & ciuitatibus eo aduentant: de
 quibus Eusebius cognomento Pamphilus in tertio libro
 de vita Constantini, ista ad verbum scribit. Ex omnibus
 ecclesijs, quæ frequentes vniuersam Europam, Lybiam, &
 Asiam occupabāt, Dei ministri, qui facilè primas ferre pu-
 tabantur, in vnum conuocantur, vna etiam ædes sacra, ve-
 lut Dei nutu adaucta intra parietes suos Syros pariter, &
 Cilices: Phœnices, Arabes, & Palæstinos: Aegyptios por-
 ro, Thebanos, Afros, aliosq; ex Mesopotamia profectos,
 recipit. Adest item in conuentu, Persidis episcopus: nec
 ab hoc choro abfuit Scythia. Pontus item, Galatia, Pam-
 philia, Cappadocia, Asia, & Phrygia, viros apud se lectissi-
 mos suppeditarunt. Quinetiā Thraces, Macedones, Achæi,
 Epirotæ, & quorum domicilia lōgissimo inde locorum in-
 teruallo aberant, eo aduentarūt. Ex ipsis Hispanis, vnus no-
 minis & famæ celebritate insignis cum alijs multis in con-
 fessu illo adfuit. Urbis vero illius, penes quam imperium
 est, episcopus, ingrauescente ætate præpeditus, abfuit. Sed
 eius presbyteri, qui aderant, eius locum suppleuêre. Talem
 coronam solū ex omni præteritæ ætatis memoria vnus Im-
 perator Constantinus pacis vinculo ad Christi gloriam col-
 ligauit: & quo Seruatori suo gratias ageret, istud eximium
 pro victoria ab hostibus parta trophæum obrulit, effigie
 Chori apostolici pulchrè in hoc nostro conuentu expressa. *Att. i.*
 Nam dicitur in sacris literis, illorum temporibus viros pios
 ex omni natione, quæ sub cælo est, in vnum conuenisse. In-
 ter quos erant, Parthi, Medi, Elamitæ, & qui incolunt Me-
 sotopotamiam, Iudæam, & Cappadocæam, Pontum & Asiam,
 Phrygiam & Pamphiliam, Aegyptum & partes Lybiæ, quæ
 est circa Cyrenen, & aduenæ Romani, Iudæi & Profelyti,
 Cretes

SOCRATIS HISTORIAE

Cretes & Arabes. Verum illis hoc defuit, quod omnes, qui
 eo conuenerant, ex Dei sacerdotum & ministrorum nume-
 ro non erant: sed in hoc presenti Choro fuit episcoporum,
 multitudo ad numerum trecentorum & amplius: Presbyte-
 rorum autem, Diaconorum, Acoluthorum, & aliorum, qui
 istos comitabantur, turba ne enumerari quidem potest.
 Atque ex his Dei ministris alij prudenter & diserte dicendo,
 alij vitæ grauitate, & constanti rerum arduarum perpe-
 sione, nonnulli quasi media inter istos interiecta viuendi ratione
 eximij, præclara laudis insignia adepti sunt. Erant inter hos
 etiam non pauci, qui propter longinquum temporis spatium,
 quo vixerant, multum honoris & gloriæ collegerunt: Alij,
 qui in ipso ætatis flore propter ingeniorum acumen, sunt
 magnum splendorem consecuti. Quidam modo in mini-
 sterij, quasi cursum ingressi sunt. Quibus quidem vniuersis ci-
 baria in singulos dies Imperator large, & liberaliter suppe-
 ditari præcepit. Atque Eusebius de illis, qui ibi in vnum,
 conuenerant, hæc hæc hactenus. Imperator festo, quod ob vi-
 ctoriam contra Licinium partam celebrabat, peracto, Ni-
 cæam concessit. Inter episcopos, qui aderant, Panphuntius
 superioris Thebaidis episcopus, & Spyridion episcopus
 Cypri, plurimum excellere. Verum cur istorum mentio-
 nem fecerim, dicam equidem postea. Aderant etiã vna laici
 complures differendi scientia valde periti: qui erant ad pa-
 trocinium alterutrius partis suscipiendum parati. Caterum
 Arii opinionem Eusebius Nicomedensis, vt supra dixi, &
 Theognis, & Maris propugnarunt: quorum Theognis Ni-
 cææ episcopus fuit, Maris autem Chalcedonis, vrbis Bythi-
 niæ. Contra istos Athanasius, diaconus ecclesiæ Alexandri-
 nę, strenue pugnavit. Istum Alexander Episcopus in magno
 admodum honore habuit: & propterea (sicut postea me di-
 cetur) grauis inuidia contra illum conflata est. Paulo ante,
 quàm Episcopi in vnum locum conuenerant, dialectici in
 quibusdam disputandi tanquam prolusionibus, aduersus
 plerisque se exercuerunt. Ac cum nonnulli quasi illecebris
 ad differendum traherentur, laicus quidam ex cõfessorum
 numero, simplici, ac sincero animo præditus, cū dialecticis
 illis congregatur, sicque contra illos verba facit: Christum
 certe & Apostolos artem differendi neququam nobis tra-
 didisse,

didisse, neque inanes fallacias, sed mentem apertam & simplicem, quæ fide & bonis operibus integra seruari solet.

Quæ cum dixisset, Cum alij omnes qui aderant, & cum admirati sunt, & illius approbavere sententiam: tum dialectici, ut primum sincerum veritatis sermonem audiuerant, æquo animo ac placido conquievere. Sic igitur tumultus ille ex differendi facultate concitatus, tandem pœnitus repressus est. Postridie Episcopi omnes in vnū locū conueniunt: post illos accedit Imperator. Simulatque aduentauit, in media turba erectus, consistit, nec prius assidere voluit, quàm episcopi, ut ita faceret, innuissent: tãta enim reuerentia & pudor Imperatoris animo erga illos viros insedit. Sed postquam ab omnibus, ut temporis opportunitas postulabat, factum erat silentium, imperator ibi ex sella orationē hortatoriam habere cœpit, qua illos ad consensionē animorū & cōcordiam cōmoueret. Inq; ea consiliū dedit, ut quicquid offensionis menti cuiusquam privatim contra alterum resideret, prorsus deponeretur. Etenim cōplures eorū, alter alterū accusauerant, multosq; supplices libellos, pro se singuli pridie eius diei imperatori obtulerant. Ipse autem ut ad propositum negocium, quo de conuocati erant, se totos conuerterent, sedulo hortatus est, & libellos illos comburi iussit: istamq; solum adiecit sententiam: Christum præcepisse, ut qui veniam impetrare contendat, fratri ipse veniam det. De concordia demum & pace, vbi vberius disseruerat, deinceps de religionis nostræ dogmatis accuratius disquirendi, illorum arbitrio permisit potestatem: quemadmodum ab eodē Eusebio in tertio libro de vita Constantini commemoratum est: Cuius verba audire non erit nobis incommodum.

Sic ergo se habent. Cum multa essent ex vtraq; parte proposita, magnaq; controuersia in ipso disputationis ingressu concitata, imperator toleranter ac placide omnibus animū attendit: studio acri prolatas sententiās sensim excepit: Vicissim vtriq; disceptantiū parti opem tulit: eos magna cum cōtentione digladiantes paulatim reconciliauit: cum singulis comiter & benigne sermonem cōtulit: Græcè (nā ne huius quidem linguæ ignarus fuit) sensa sua dicendo expressit, suavis erat & dulcis, dum aliis persuadere, alios sermone lenire, alios, qui diserte dixissent, collaudare instituebat:

SOCRATIS HISTORIAE

omnes denique ad concordiam eatenus reducere contendit, quoad eos in omnibus rebus, quæ in quæstionem aliquando venissent, tum conspirantes animis, tum opinionibus consentientes reddidisset: Ita ut non modo cõcors fides inter eos vigeret, sed etiam idem tempus salutaris festi Paschatis celebrandi ab omnibus concederetur. Iam vero, quæ communi omnium sententia decreta erant, cum cuiusque manu subscripta essent, rata habebantur, & in cõmentarios referebantur: Itaque sicut de his rebus ista commemoravit Eusebius, scriptisq; prodita posteritati reliquit: sic nos hoc loco non incommode eadem citauimus, imo vero eius verbis pro testibus vsi sumus, huicq; attexuimus historiæ, ut cum quidam forte Concilium in Nicæa habitum, perinde ac si in fide lapsum fuisset, condemnauerint, ne illis animum attendamus, neue Sabino Macedoniano credamus, qui viros ibi congregatos, imperitos, & rudes appellat. Nam iste Sabinus Macedonianorũ, qui Heracleam ciuitatem Thraciæ incolunt, episcopus, dum ea quæ varia Episcoporum Concilia scriptis ediderant, in vnũ volumen colligit Episcopos, qui Nicææ in vnum conuenerant, velut indoctos & ignaros rerum omnium, probris afficit: oblitus credo se ipsi Eusebio, qui sua probatione eadem fidem admodum confirmasset, tanquam illiterato obtrectauisse.

Quinetiam nonnulla, dedita opera, prætermittit: quædam etiam peruertit: quæ autem ad eum exitum, quem sibi proposuerit, facere videbantur, omnia diligenter excerptit. Et quanquam Eusebium Pamphilum, tãquam testem, cui merito habeatur fides, laudat, præconiisq; effert Imperatorem, utpote, qui in institutis religionis Christianæ stabiliendis multum præstitisset, fidem tamen expositã in Concilio Nicæano, perinde atque ab imperitis, & omnino insciis traditam, grauius reprehendit: & quem sapientem nuncupat, & testem veracem, eiusdem testimonia de industria rejicit.

Nam est apud Eusebium, ex Dei ministris, qui aderant, alios prudenter & diserte dicendo, alios vitæ grauitate excelluisse: Quinetiam Imperatorem coram, ad cõcordiam omnes reduxisse, effecisseq; ut non modo animorum, sed etiam opinionum consensione conspirarent. Verum de Sabino, si quod tempus ad eam rem opportunum inciderit, plura dicemus.

cemus. Consentiens autem de fide doctrina, quæ Nicææ ab amplissimo concilio quasi clara omnium voce diuulgata erat, Hæc est.

Credimus in vnum Deum, patrem omnipotentem, omnium visibilem & invisibilem creatorem: & in vnum dominum Iesum Christum, filium Dei, genitum ex patre unigenitum, hoc est ex substantia patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialē patri, per quē omnia facta sunt, & quæ in cælo sunt, & quæ in terra: qui propter nos homines, & propter nostrā salutem descendit, incarnatus est, homo factus est, passus est: resurrexit tertia die: ascendit ad cælos, vēturus est iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. Qui vero dicunt, quod erat aliquando tempus, cum nō esset, antequam genitus erat, vel quod ex nihilo ortus sit, vel quod ex altera essentia, quā ex patris substantia genitus, vel quod filius Dei creatus sit, quodq; conuerti & mutari possit, istis Catholica & Apostolica Dei Ecclesia anathema denunciatur.

Hanc fidem approbarunt trecenti decem & octo Episcopi, eiq; omnes assensu sunt: & vti scriptum est apud Eusebium, consentientibus animis, opinionibusque eidem subscripserunt, quinque solum exceptis, qui hanc vocem ὁμοῶσιον, id est consubstantiale repudiarunt: Eusebio videlicet Nicomediæ episcopo, Theognide Nicææ, Mari Chalcedonis, Theona, Marmaricæ, Secundo Ptolomaidis. Nam ὁμοῶσιον, id est consubstantiale, esse illud affirmarunt, quod est ex aliqua re ortum, vel partitione, vel deriuatione, vel productione. Productione, vt ex radicibus, germē: Deriuatione, vt liberi ex parentibus. Partitione, vt duo aut tria auri talenta, ex massa aurea. At filium Dei ad nullum istorum posse referri: & propterea se minimē fidei illi in concilio Nycæno confirmatæ velle assentiri, dixerunt.

Proinde & vocem illam ὁμοῶσιον, id est consubstantiale vehementer irriferunt, & abdicationi Arii subscribere noluerunt. Ob quam causam consilium non solum Ario, & omnibus eius opinionis fautoribus, anathema denuntiauit, verumetiā vetuit, ne Alexādriam ipse Arius omnino aduentaret. Edictum porro Imperatoris Arium, Eusebium, &

SOCRATIS HISTORIAE

Theognidem in exilium ire mandauit. Vnde Eusebius, & Theognis paulo post, quàm exilio erant multati. Libellum quo se facti pœnituisse declararent, ediderūt, fideiq; de hac voce ὁμοσίου, id est consubstantiali constabilitæ consenserunt: sicut deinceps in sermone sequenti ostēdemus. Per idem tempus Eusebius cognomento Pamphilus, episcopus Cæsareæ Palæstinæ, in illo concilio, cum paulisper hæsitauisset, secumq; attenta cogitatione expendisset, num illam de fide decisionem deberet admittere, sic tandem vna cum reliquis vniuersis eam & approbavit, & subscriptione ratam fecit: & populo, cui ipse præerat, eandem scriptis proditam misit, vocemq; consubstantialē, illi interpretatus est, ne cuiusquam animo de ipso iniiceretur suspicio, quod in ea aliquantum hæsitauisset. Ista igitur ad verbum scripsit ad hunc modum. Etsi verisimile est, Fratres Charissimi, eaq; de fide ecclesiastica in amplo & frequēti Concilio Nicææ coacto, tractata sunt, ad vos ante hac prolata esse, præsertim cum fama ipsa accuratam rerum gestarum narrationē sua celeritate superare soleat, tamen ne veritas, si auditione solum ea acceperitis, contra ac se habeat, vobis nuntietur, Primum eam fidei formulam, quæ à nobis concilio proposta est, deinde alterā, quam episcopi vbi nostris verbis pauca adiecerant, ediderunt, ad vos mittere, necesse putauimus. Nostra vero formula, quæ tum corā Imperatore nostro sanctissimo perlecta est, tum recte se habere pro certo explorata, ad hūc modum se habet. Sicut ab episcopis, qui nos antegressi sunt, accepimus, Sicut cum fidei fundamenta in nostris animis primum iacta essent, cumq; lauacro baptismatis abluti essemus, audiuius, sicut à diuinis scripturis didicimus, & sicut cum fungeremur presbyterio, & cum episcopatum obtineremus, credidimus & docuimus, sic etiam iam credentes, nostrā fidē vobis patefacimus: quæ eiusmodi est.

Credimus in vnum Deum, patrem omnipotentem, visibilium omnium & inuisibilium creatorem, & in vnum Dominum Iesum Christum, Dei verbum: Deum de Deo, lumen de lumine, vitam de vita, filium vnigenitum, primogenitū omnis creaturæ, ante omnia secula ex Deo patre genitum, per quem etiam omnia facta sunt: qui propter nostram salutem incarnatus est, & inter homines versatus: qui passus

passus est, & resurrexit tertia die: ascendit ad patrem, &
 iterum venturus est iudicare viuos & mortuos. Credimus
 etiam in vnum Spiritum sanctum. Et istorum quemq; esse,
 & existere credimus: patrem verè patrem esse: filium verè
 filium: & spiritum sanctum verè spiritum sanctum: sicut Do-
 minus noster, cum discipulos suos ad prædicandum mitte-
 ret, locutus est: Euntes, docete omnes gentes, baptizâtes eos *Matt. 28*
 in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. De quibus confir-
 mamus nos hoc animo esse, sicq; sentire, & sic etiam sensisse,
 & ad mortem vsque sic sensuros esse, in hac perseveraturos
 fide, Anathemate impię hæresi cuiq; denunciato. Atque de
 istis rebus omnibus nos sincere & ex animo ita sensisse, ex
 quo nosmet noscere poteramus, & iam etiam verè tum sen-
 tire, tum dicere, Deum omnipotentem, & dominum nostrū
 Iesum Christum coram testamur: certaque demonstratione
 ostendere possumus, vobisq; ratione persuadere, nos tem-
 poribus præteritis ita credidisse: & huic fidei à nobis expo-
 sitæ congruentia prædicasse, neminemq; posse nobis in hac
 re contradicere. Quinetiam Imperator noster sanctissimus
 hanc nostram fidem, veritatem in se complecti primus om-
 nium testificatus est: seque eodem animo esse constanter as-
 seruit: præcepitq; vt omnes eidem assentirentur, decretis
 eiusdem subscriberent, congrueret cum eisdem, dummodo
 vna vox, Cõsubstantialia videlicet, ascriberetur: quam qui-
 dem ille ipse explicauit ad hunc modum: Cõsubstantialia
 le, de corporis affectionibus non posse intelligi: neque fi-
 lium Dei vel diuisione, vel defectione, vt ita dicam, ex pa-
 tre constare. Nam non posse fieri, vt natura, quæ materiæ
 expers est, quæ sola intelligentia percipitur, quæ corpore va-
 cat, corpoream vllam affectionem in se excipiat: sed eius-
 modi res nos diuinis, & arcanis verbis debere complecti.
 Sapiētissimus quidem, & pius noster Imperator de his isto
 modo philosophatus est. Episcopi autem propter hanc vo-
 cem, Cõsubstantialiam, istam fidei formulam ediderunt.

Fidei formula in Concilio ædita.

Credimus in vnum Deum, patrem omnipotentem, om-
 nium visibilibus, & inuisibilibus creatorem: & in vnum

SOCRATIS HISTORIAE

Dominum Iesum Christum, filium Dei, genitum ex patre, vnigenitum, hoc est ex substantia patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt, & quæ in cælo, & quæ in terra sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit: incarnatus est: homo factus est: passus est: resurrexit tertia die: ascendit ad cælos: venturus est iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. Qui vero dicunt, quod erat aliquando tepus, cum non esset, antequam genitus erat, vel quod ex nihilo ortus est, vel quod ex altera essentia substantiæ, quam ex patris genitus, vel quod filius Dei creatus, quodq; conuerteri, & mutari potest, istis Catholica & Apostolica Dei Ecclesia anathema denunciat. Cum ista formula ab illis præscripta esset, illud, ex substantia patris esse: & illud, patri consubstantialem esse, quo modo essent intelligenda, ab eis diligenter querere cœpimus. Vnde quæstiones & responsa nata sunt: rationeq; accurate peruestigatum, quæ illis verbis subiecta esset sententia. Fatebantur illi, ex substantia esse, idem significare, quod, ex patre esse: non tamen partem patris esse. Ista sane nobis videbantur pulchre consentire, cum piæ illius doctrinæ sententia, quæ docet filium ex patre esse, non tamen partem substantiæ illius esse. Quapropter huic sententiæ etiam à nobis assensum est: neque vocè Consubstantiale reiecimus, propterea quod pax, tanquam scopus ad intuendum, ante oculos nostros versabatur, & cautio erat à nobis adhibita, ne recta fidei sententia excideremus. Pari ratione, genitum, non factum approbauimus. Nam factum, verbum cum cæteris creaturis, quæ per filium factæ sunt, commune esse dixerunt: nec filium earum simile quicquam habere: ac propterea eum non esse creaturam illarum similem, quæ ab ipso factæ sunt, sed præstantioris esse substantiæ, quàm qua vlla creatura prædita sit: quam quidè ex patre genitam esse, sacrae literæ perdocent: quippe cū modus eius generationis à nulla mortali natura, vel verbis exprimi, vel cogitatione compræhendi possit. Eodem modo etiam illud, filium patri consubstantialem esse, ratione & exquisitum est, & probatum, non more corporeo debere intelligi, neque quicquam habere simile cum mortalibus ani-

man-

, mantibus. Nam neque diuisione substantiæ neq; defectio-
 , ne, neque mutatione paternæ essentiæ & facultatis posse cõ-
 , stare. Ingenitam enim patris naturam ab his omnibus pror-
 , fus alienam esse: & hoc, patri consubstantialem esse, nihil a-
 , liud ostendere, quàm filium Dei ad reliquas creaturas nul-
 , lam habere similitudinem: Sed vnus patris qui illum ge-
 , nuit, omnino similem esse: neq; ex alia, quàm ex patris sub-
 , stantia, & essentia genitum. Quod quidem sic expositum,
 , rectum videbatur assensione approbare. Nam nonnullos
 , veteres épiscopos, & scriptores, viros sane disertos atque il-
 , lustres, in patris & filii diuinitate explicanda, hoc verbo Cõ-
 , substantiali vsos fuisse cognouimus. Sed de fide in Conci-
 , lio Nicæno exposita & diuulgata hæc hæctenus: Cui quidẽ
 , omnes ad vnum assensi sumus, non temere & inconsulto,
 , sed secundum sententias coram ipso Sanctissimo Impera-
 , tore propositas discussasq;, & communi omnium consensu
 , propter causas, quæ supra commemoratæ sunt, approbatas.
 , Quinetiam anathematis formulam, quæ post fidem expla-
 , natam, ab illis proposita est, approbandã quoq; putauimus:
 , propterea quod vetet, ne quisquam vocibus a scriptura ab-
 , horrentibus (ex quibus in ecclesias omnis fere confusio &
 , discordia inuecta est) omnino vtatur. Etenim cum nulla
 , scriptura diuinitus inspirata his vocibus vsa sit, filiũ Dei ex
 , nihilo ortum esse, & tempus fuisse aliquando, cum non ef-
 , fet, & quæ sequuntur in eandem sententiam, minime con-
 , sentaneum videbatur, eas vel proferre, vel docere. Cui sen-
 , tentiæ tam præclare contra ipsas decreta constitutaque nos
 , consensimus: quandoquidem nunquam antehac eiusmodi
 , verba vsurpare consueuimus. Ista ad vos, fratres charissimi,
 , necessitate coacti misimus, non solum vti vobis decretum,
 , quod nostram disquisitionem & assensionem secutum est,
 , planum faceremus, verumetiam vt intelligeretis quod pri-
 , mo dum ea quæ aliter ab aliis scripta erãt animum nostrum
 , offendere videbantur, in vna, eademque sententia (sicut ra-
 , tio postulabat) ad extremam vsque horam perstitimus.
 , Verum postea, facile sane, & sine vlla contentione ea, quæ
 , nullam habebant offensionem, tum demum amplexati su-
 , mus, cum nobis verborum sensum, & sententiam, æquis ani-
 , mis disquirētibus, illa, quæ exposita erant, consentire vide-

SOCRATIS HISTORIAE

rentur cum his quæ in fidei formula ante proposita, à nobis concessa & probata fuerant. Ista Eusebius Pamphilus ad Cæsaream, quod est oppidum Palæstinæ, misit.

Epistola Synodi, de rebus quas ipsa statuerat, & de Arii & eorum qui eandem cum eo tuebantur opinionem abdicacione.

CAPVT VI.

Ipsum verò Concilium, communi consensu ad ecclesiam Alexandrinam, & ad Aegypti, Lybiæ, & Pentapolis incolas, hæc quæ sequuntur, conscripsit.

Sanctæ eximiaq; Dei gratia Ecclesiæ Alexandrinae, & dilectis fratribus Aegyptum, Libyam, & Pentapolim incolentibus, Episcopi Nicææ coacti, & ad amplum, sanctumq; concilium conuocati in Domino Salutem.

Quoniam Dei gratia, & mandato sanctissimi Imperatoris Constantini, qui nos ex variis ciuitatibus & provinciis in vnum congregauit, magnum & sanctum Concilium Nicænum coactum est, necessarium videtur, vt à toto sacro concilio litteræ ad vos mittantur, ex quibus possitis intelligere, cum ea quæ in controuersiam adducta, & exquisitè disceptata sunt, tum quæ decreta, & constabillita. Primum impia & peruersa dogmata, Arii, eorumq; qui eius sectam sequuntur, coram sanctissimo Imperatore Constantino perquisita sunt: vnde placuit Concilio communibus suffragiis anathema denuntiare eius nefariæ opinioni, & verbis sententiisque execrabilibus, quibus vsus est ad filium Dei blasphemias afficiendum, nimirum eum ex nihilo ortum esse: nec fuisse antequam natus esset: fuisse tempus aliquando, cum non esset: filium Dei libera voluntate & arbitrio, vitij & virtutis capacem esse: creaturam esse: factum esse. Quibus omnibus sanctum Concilium indicit Anathema: imo verò ne pati quidem potest, vt vel impia eius opinio, vel insolens amentia, vel verba plena blasphemiarum ad aures ipsius perueniant. Quinetiam ea, quæ ad istum pertinent, quem exitum sint consecuta, omnino vos vel

audi-